

STATUS: definitief na
bekkenbestuur

Datum laatste wijziging:
27/09/2013

Integraal Waterbeleid
Bekken van de Bovenschelde

Toetsing aandachtsgebied

KERKMEERS - NEDERBRAKEL

ID: BOS_30

Gelinkte ID's: Het aandachtsgebied is één van de vele aandachtsgebieden in de kern of rond de kern van Nederbrakel. Voor alle gebieden bestaat een aparte fiche, maar de totale waterproblematiek wordt best in zijn geheel bekeken. De fiches van de overige aandachtsgebieden (BOS_19, BOS_20, BOS_29 en BOS_31) worden dus best mee in beschouwing genomen.

GELEGEN IN: AANGEZIEN HET EEN GEBIED GELEGEN IN “WOONGEBIED” IS ZIJN ER GEEN actuele waterbergingsgebieden, noch potentiële waterbergingsgebieden, noch waterconserveringsgebieden hierin gelegen. Wel is het aandachtsgebied volledig gelegen binnen effectief overstromingsgevoelig gebied.

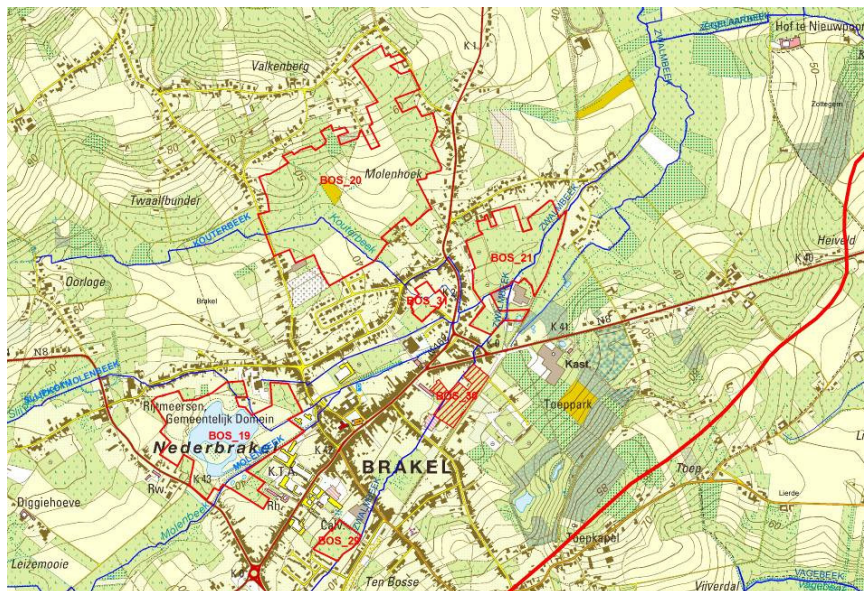
1 Situering

1.1 Algemeen

Gemeente(n): Brakel

Provincie(s): Oost-Vlaanderen

Situering: Het gebied is gelegen in het centrum van Brakel (gearceerd gebied op onderstaande figuur). Het gebied is in een binnengebied tussen de Brusselsestraat en de Rondweg ter hoogte van Kerkmeers.

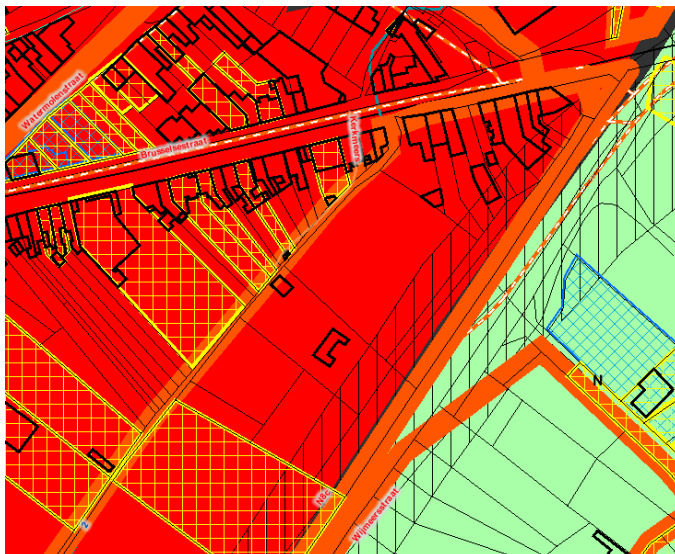
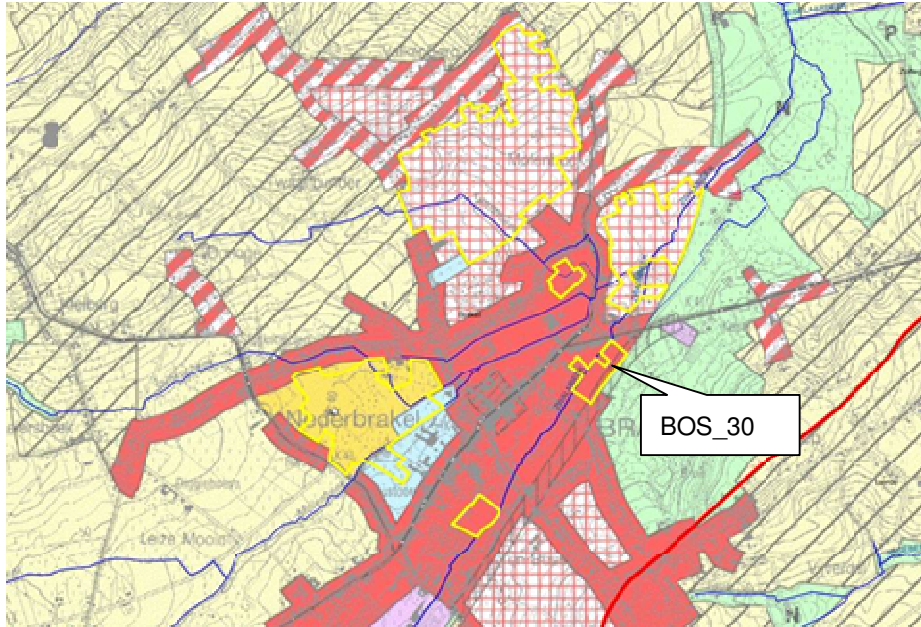

Figuur 1: Situering op topokaart 1/10.000

1.2 Planologische bestemming

Gewestplanbestemming:

Woongebied

Figuur 2: Situering op het gewestplan

De aanvraag ligt in een woongebied van het gewestplan.

Een deel ligt in het ontwerp BPA Kerkemeers: dit werd nog niet goedgekeurd .

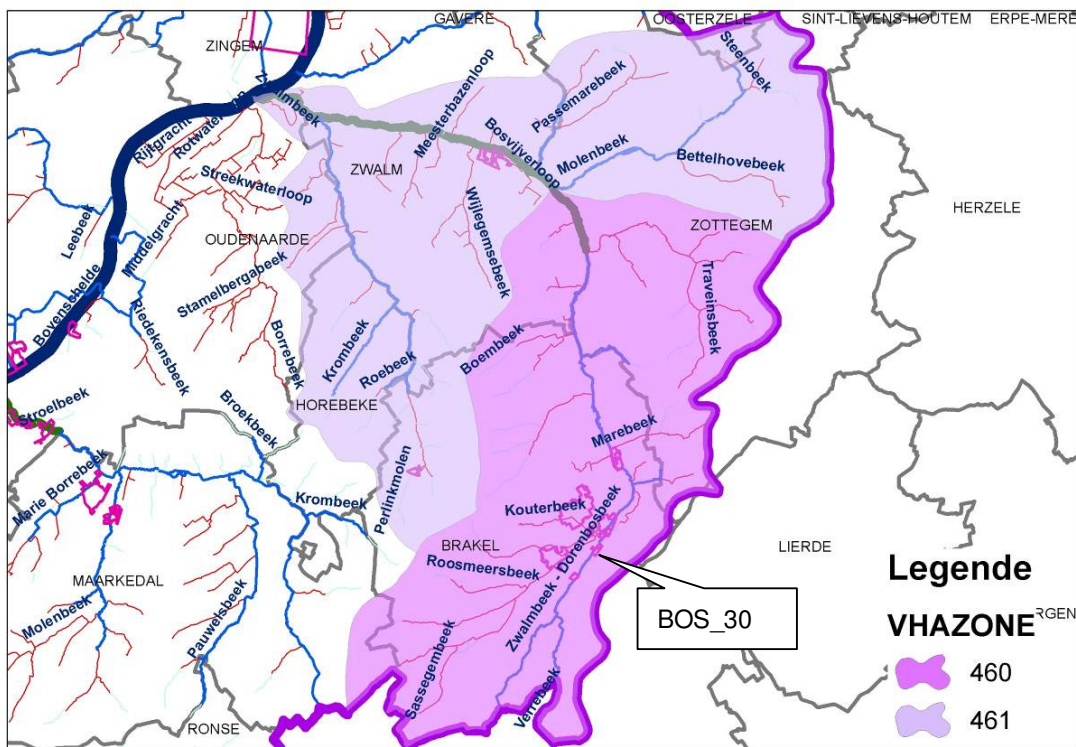
1.3 Bodemgebruik

Huidige staat van ontwikkeling:

Het gebied is momenteel grasland.

Figuur 3: Situering op orthofotokaart 2009

Figuur 4 a en b: Hydrografische situering

1.5 Motivering afbakening en selectie aandachtsgebied

Belang van het aandachtsgebied: Het aandachtsgebied werd opgenomen in de selectie van prioritair te screenen gebieden omwille van de acute problematiek rond wateroverlast in de gemeente Brakel, in het bijzonder in het centrum van Nederbrakel.

Afbakening

De afbakening van het aandachtsgebied is gebeurd op aangeven van de gemeente Brakel zelf die het gedeelte van het woongebied dat nog niet is ingevuld en waterziek is een toetsing wenst te laten ondergaan. Bestaande perceelsgrenzen werden zoveel mogelijk gevolgd en bestaande bebouwing uitgesloten.

Figuur 5: Situering van het signaalgebied

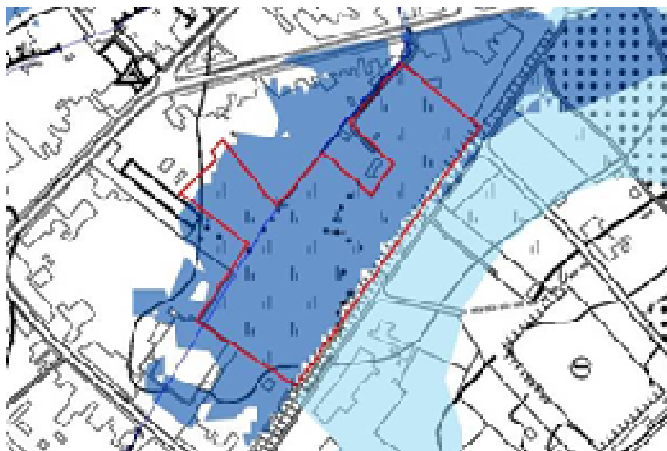
Foto: De Zwalmbeek ter hoogte van het gebied; met zicht op de bebouwing langs Kerkmeers en de Brusselsestraat

2 Juridische toets

2.1 Watertoetskaarten¹

Overstromingsgevoelige gebieden: Het gebied ligt grotendeels in effectief overstromingsgevoelig gebied (zie figuur). Dit betekent dat bij uitvoering van de watertoets, steeds advies nodig zal zijn van de bevoegde waterbeheerder (hier de provincie Oost-Vlaanderen voor de Zwalmbeek-Dorenbosbeek 2de cat.) voor het begroten van het schadelijk effect op het watersysteem

Figuur 6: Situering op de kaart van de overstromingsgevoelige gebied (donkerblauw = effectief overstromingsgevoelig; lichtblauw = mogelijk overstromingsgevoelig) en op de federale kaart voor risicozones voor overstromingen (arcering).

Infiltratiegevoelige bodems: De bodem is niet infiltratiegevoelig.

Grondwaterstromingsgevoelige gebieden: Het gebied is bijna volledig gelegen in zeer gevoelig gebied voor grondwaterstroming.

2.2 Federale kaart risicozones voor overstromingen²

Meer dan de helft van het gebied is gelegen in risicozone.

De risicozones voor overstromingen bevat een nauwkeurige afbakening van risicovolle gebieden met betrekking tot de natuurrampenverzekering. De criteria waarop de risicozones worden afgebakend, zijn bepaald in het K.B. van 12 oktober 2005 waardoor enkel de gebieden getoond worden met minstens 30 centimeter overstromingsdiepte.

De ligging in risicozone heeft een aantal juridische en financiële implicaties: conform art. 68-7 § 3, kunnen de verzekeraars m.b.t. het gevaar brand, weigeren dekking te verlenen tegen overstroming als het gaat om een gebouw dat later werd opgericht of verbouwd dan achttien maanden na datum van bekendmaking in het Belgisch Staatsblad van het koninklijk besluit, dat een zone waarin het gebouw zich bevindt, als risicozone klasseert. Wie in een risicozone woont zal meer betalen voor de verzekering.

¹ Besluit van de Vlaamse Regering tot vaststelling van nadere regels voor de toepassing van de watertoets, tot aanwijzing van de adviesinstantie en tot vaststelling van nadere regels voor de adviesprocedure bij de watertoets, vermeld in artikel 8 van het decreet van 18 juli 2003 betreffende het integraal waterbeleid (20 juli 2006)

² Risicozones voor overstroming, versie 2006 (KB 23 maart 2007)

3 Beleidsmatige toets

3.1 Waterbeleid

A) Stroomgebiedbeheerplan

Op 8 oktober 2010 werden de stroomgebiedbeheerplannen voor Schelde en Maas en het bijhorende maatregelenprogramma voor Vlaanderen vastgesteld door de Vlaamse Regering³.

Het plan stelt een aantal basismaatregelen en aanvullende maatregelen voorop. Basismaatregelen zijn maatregelen uit een reeds beslist beleid (bijvoorbeeld de acties uit de bekkenbeheerplannen), aanvullende maatregelen zijn bijkomende maatregelen die door het stroomgebiedbeheerplan zelf worden naar voren geschoven. Volgende maatregelen zijn hier relevant:

- basismaatregel 6_003: waar mogelijk behoud van waterconserveringsgebieden door middel van aangepast landgebruik;
- basismaatregel 6_004: vrijwaren van de actuele en potentiële waterbergingsgebieden en conserveringscapaciteit;
- basismaatregel 6_007: realiseren van nieuwe waterbergingscapaciteit en optimaliseren van bestaande;
- aanvullende maatregel 5B_008: aanleg van bijkomende bergingsgebieden ten behoeve van de verbetering van het hydraulische regime van het oppervlaktelichaam;
- aanvullende maatregel 5B_009: aanleg van bijkomende waterconserveringsgebieden;
- aanvullende maatregel 5B_010: adaptatie klimaatwijziging;
- aanvullende maatregel 6_018: optimaliseren waterconserveringsgebieden door middel van voorwaarden voor het landgebruik;
- aanvullende maatregel 6_020: realiseren van nieuwe waterbergingscapaciteit op de onbevaarbare waterlopen van 1ste cat.

B) Bekken- en deelbekkenbeheerplan

Generiek

De visie van het bekkenbeheerplan streeft een optimaal behoud van de waterconserveringsgebieden en de actuele en potentiële waterbergingsgebieden na. Ze streeft naar een vrijwaring van bebouwing/verharding in de waterconserveringsgebieden en de actuele en potentiële waterbergingsgebieden. Multifunctionaliteit van waterconservering en waterberging met de sectoren huisvesting en industrie is niet aangewezen. De opmaak van deze fiche is een vertaling van deze visie.

Gebiedsspecifiek

Uitgevoerde of geplande acties:

(d)BBP:

A3 BBP: overstromingsgebied langs Zwalmbeek (Leizemoorie): werd opgeleverd begin 2011 (beheerder VMM).

A91 BBP: integraal project Zwalm: tijdelijk opgeschort

G.6.01 DBBP Zwalm: uitwerken gemeentelijke visie vijver Rijtmeersen

³ Alle EU-lidstaten moeten in uitvoering van de Europese kaderrichtlijn Water stroomgebiedbeheerplannen maken. Vlaanderen gaat gefaseerd en gebiedsgericht tewerk. De kaderrichtlijn Water legt de lat hoog. Vlaanderen moet nog heel wat inspanningen leveren om te voldoen aan de vereiste doelstellingen. Met een goede watertoestand die de Europese stroomgebieden moeten bereiken, wordt zowel een goede waterkwaliteit bedoeld, als de verbetering van de kwaliteit van de waterbodems en de kwantitatieve toestand van oppervlakte- en grondwater, van de flora en fauna in en rond de waterlopen, ... Het oppervlakte- en grondwater in Vlaanderen staan onder druk. De oorzaken zijn gekend: de hoge bevolkingsdichtheid, de sterke verstedelijking, de hoge graad van industrialisatie, de intensieve landbouw, de historische verontreiniging in de waterbodem, de veelal beperkte ruimte voor waterlopen, de ingrepen op hun natuurlijke structuur (baggeren, rechttrekken, oeverversteving), ... Het gebruik van oppervlakte- en grondwater voor allerlei toepassingen vraagt dat ook de waterhoeveelheden nauwlettend opgevolgd worden. Bovendien zal de klimaatverandering de problemen nog doen toenemen. Meer neerslag in de winter en lange droogteperiodes onderbroken door hevige regenvlagen in de zomer wijzen op het groeiend belang van voldoende overstromingsgebieden en waterbekkens

Afhankelijk van de functie van de vijver wordt er een beheersvisie aan gekoppeld. Als de bestemming bufferen en bergen inhoudt dan zal de waterbodemdikte van de vijver bepaald worden en vervolgens zal de specie uitgegraven worden. Als deze vijver enkel een visvijver wordt dan is ruimen niet noodzakelijk. NA ONDERZOEK bleek de dikte van het waterbodempakket gering, ruiming bleek dus niet nodig. Er zouden in 2009 verstevigingswerken uitgevoerd zijn aan de oevers van deze vijver. De vijver doet nu ook dienst als wachtbekken (beperkte capaciteit), Er is een constructie aanwezig op de Slijpkotbeek voor monding in de Molenbeek).

G.6.02: Omleggen Doorenbosbeek: De omlegging is in eerste instantie om wateroverlast in de kern van Brakel te vermijden. De overwelling blijft bestaan en zal dienst doen als bypass bij grote debieten. De hoofdwaterloop wordt het omgelegde deel. Door deze omlegging wordt ook de vismigratie gegarandeerd. Het omleggen van de Dorenbosbeek werd eind 2010 aanbesteed. De laatste gronden werden verworven in 2011. verwacht wordt dat de werken in de loop van 2012 worden uitgevoerd.

M.b.t. de actie BVR08_1_dbbp Zwalm "Inrichten van een gecontroleerd overstromingsgebied op de Dorenbosbeek (S266) en op de Verrebeek (S294) " werd de timing van het BVR 2009 niet gehaald. In 2010 werd het voorontwerp van de GOG's op de Verrebeek en de Dorenbosbeek (niet meer aan de orde) afgewerkt. Definitieve uitvoeringsdossiers (bestek, meetstaten, ontwerpplannen) voor beide GOG's zullen worden afgewerkt in 2012.

G.6.07. Principe 'ruimte voor water' integreren in parallelle planningsprocessen. Vervakeling centrum Brakel: status = doorlopend (initiatiefnemer Brakel).

G.6.11. Ruiming van het bufferbekken langs de Ringweg in Brakel – initiatiefnemer Oost-Vlaanderen (status = stil).

G.6.15 Onderzoek naar wateroverlast in de Boembekestraat te Brakel – initiatiefnemer Oost-Vlaanderen (status = stil).

C) Andere relevante waterbeleids- en waterbeheerplannen

Modellering / analyse uitgevoerd door VMM-AOW (bron: Aanvraag pre-watertoetsadvies, analyse bestaande toestand of scenarioanalyse -extern

Gebied Sint-Pieterswijk en gebied Kerkmeers bevinden zich buiten het modelgebied, dus daar kan geen uitspraak over gebeuren. De situatie kan daar in de toekomst waarschijnlijk wel verbeteren met de aanleg van provinciale wachtbekkens, maar daar kan met het model geen bevestiging van worden gegeven.

3.2 Ruimtelijke ordening

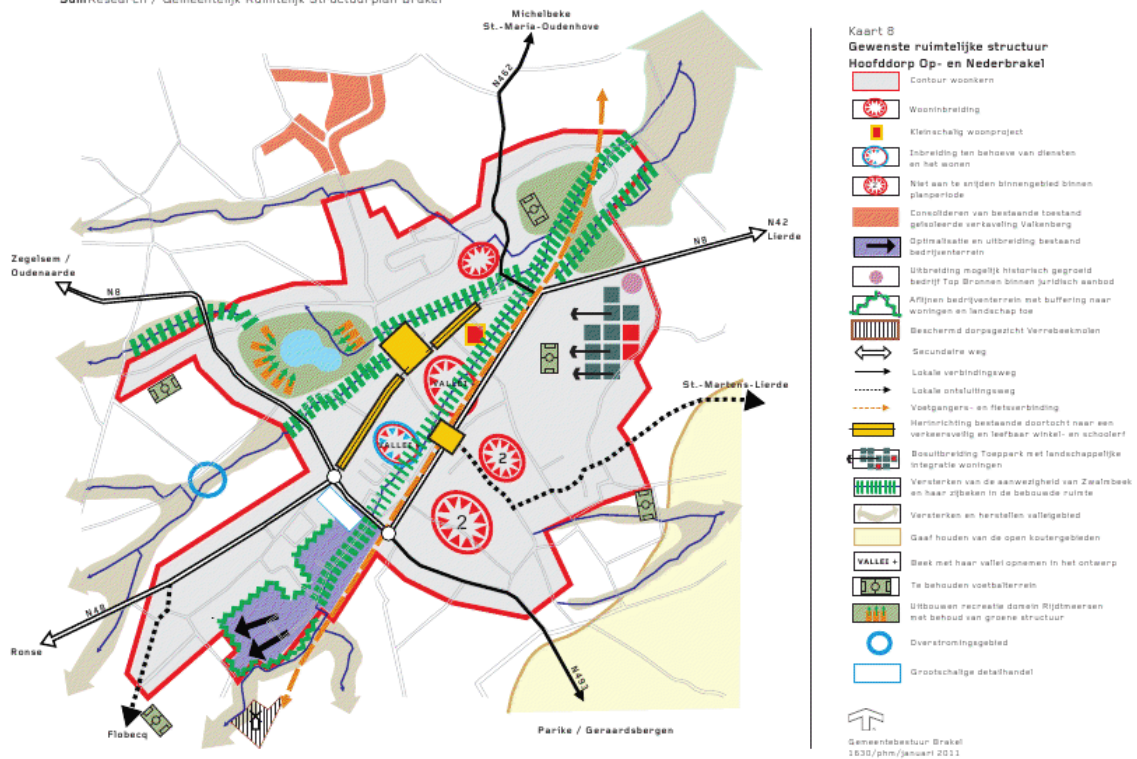
A) Ruimtelijk(e) structuurplan(nen)

GRS

In het Gemeentelijk ruimtelijk structuurplan werd op die plek in het richtinggevend deel plaats voorzien voor een kleinschalig woonproject. Evenwel werd ook geopteerd om de aanwezigheid van de Zwalmbeek en haar zijbeken in de bebouwde ruimte te versterken

Kleinschalig woonproject

B) Andere relevante plannen van ruimtelijke ordening

In de zitting van 29 augustus 2011 werd het B.P.A. "Kerkmeers" **niet** definitief vastgesteld. Het college wordt gelast met het opstarten van een R.U.P. "Kerkmeers" dat rekening zal houden met de verstrenge normering, in het bijzonder in het licht van de waterproblematiek.

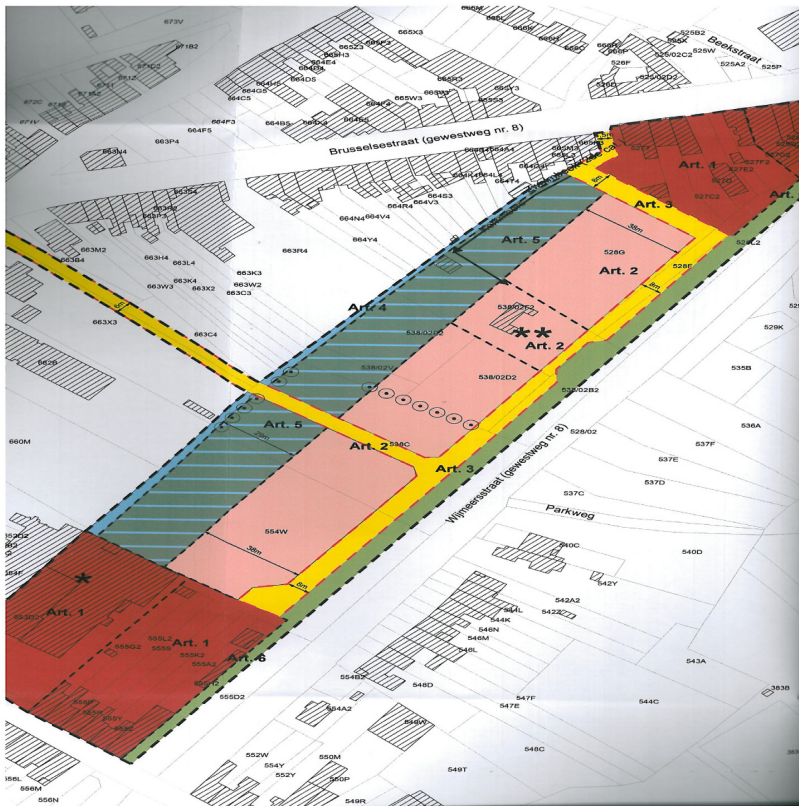
INRICHTINGSVOORSTEL

23 nieuwe halfopen en alleenstaande eengezinswoningen en een bestaande woning kunnen voor het totale gebied (1,6 ha) zorgen voor een woondichtheid van ongeveer 15 won./ha op. Het gebied tussen de nieuwe woningen en de beek wordt landschappelijk ingericht, met maximaal behoud van de bestaande bomen.

De beek wordt plaatselijk verruimd met bekkens die de afwatering van het gebied verzekeren.

Figuur 7: Situering BPA KERKmeers dat niet werd goedgekeurd

Op 25 maart 2013 is de plenaire vergadering gepland voor een nieuw RUP.

Figuur : RUP Kerkmeers in ommaak

Artikel 1 zone voor wonen – gemengde functies

Artikel 2 zone voor wonen eengezinswoningen

Artikel 3 zone voor wegenis

Artikel 4: zone voor beek

Artikel 5: zone voor overstromingsgebied

Artikel 6: zone voor waterloop en grasberm

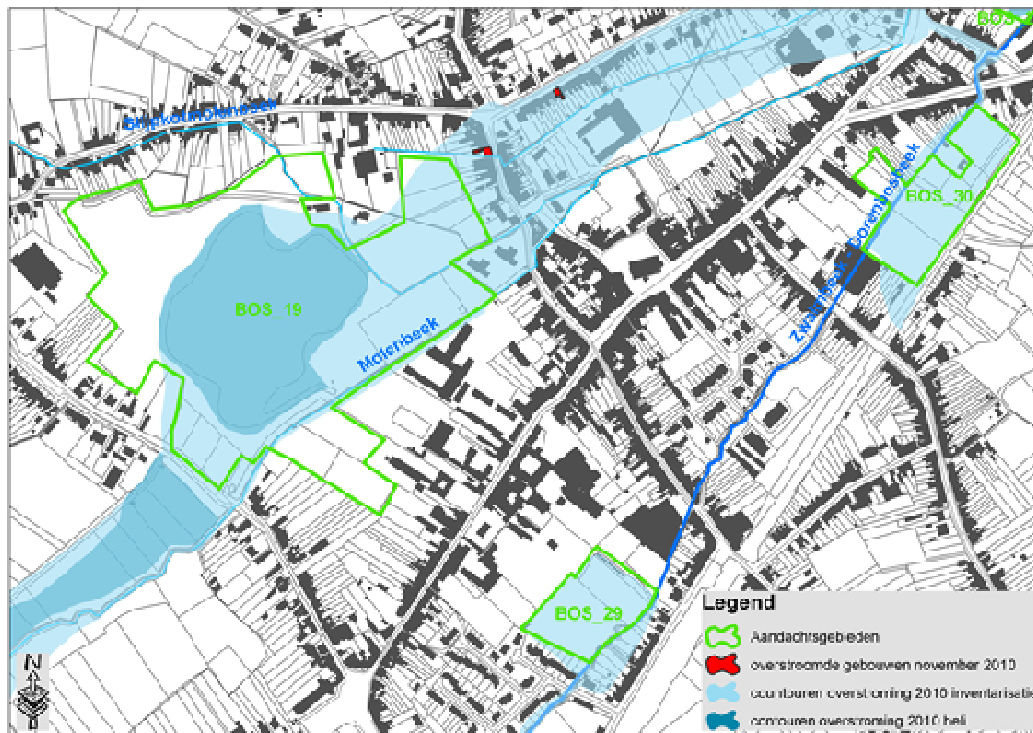
De milderende maatregelen zijn als volgt:

- In het 3.2 ha grote RUP wordt 61% voorzien voor verharding en bebouwing (artikel 1 tot en met 3) en slechts 29% voor niet bebouwing.
- In de stedenbouwkundige voorschriften van het RUP wordt een waterbuffer met een minimum capaciteit van 360m³/ha verharde oppervlakte en een ledigingsdebiet van 20l/ha verordenend vastgelegd;
- De zone voor overstromingsgebied heeft een oppervlakte van 0,6ha.
- Elke woning dient minstens over een aftapmogelijkheid van regenwater te beschikken.

Op

C) Vergunningstoestand

Verkavelingsdruk is aanwezig.

Figuur 10: inventarisatie wateroverlast 2010

Brakel kende heel wat wateroverlast. 16 mensen moesten geëvacueerd worden, vele straten stonden blank en wachtbekkens liepen over. De belangrijkste wateroverlastpunten waren:

- In Michelbeke zijn verschillende huizen onder water gekomen na overlopen van het GOG op de Zwalmbeek. (Groenstraat, Berendries, Kammeland, Boembeke).
- De Zwalm is thv weg Brakel-Zottegem nabij de school (Sint Fransiscus Instituut) buiten zijn oevers getreden.
- Het centrum van Brakel is een tijd lang voor alle verkeer afgesloten geweest door verschillende overstromingen. Wielendaalstraat, Driehoekstraat, Suttermeers (12 woningen), laagste deel vd Watermolenstraat, N8 te Jagerstraat (afwaarts GOG Leizemoorie), Serpentstraat, De Coenestraat. – zwaar onder water.
- Brakel werd niet tijdig in kennis gesteld van het Provinciaal rampenplan.
- Er moest een dam aangelegd worden langs de Groenstraat om het water dat over het wachtbekken heen ging naar Kameland af te leiden.

OWKM/Specifieke modelleringsstudies:

OWKM Zwalm

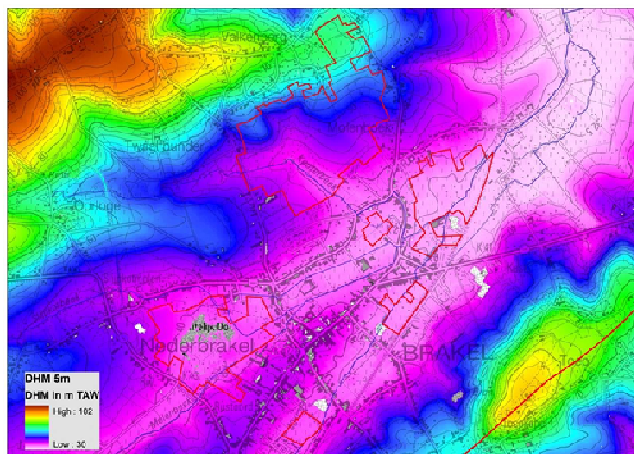
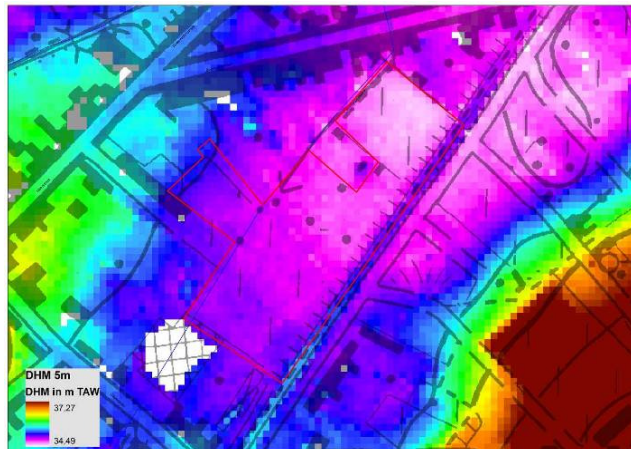
De (hoger vermelde) grote overstromingen zijn aan de ene kant zeker toe te schrijven aan het specifieke karakter van de Zwalmstreek, die vrij diep ingesneden is. Enkel stroomafwaarts en langsheen de rivier is er wat ruimte aanwezig om 'overtalig' water tijdelijk te 'parkeren'. En dit is nodig. Hetgeen wij kennen als de Zwalm is in feite de zomerbedding van de rivier, die gevormd is om afspoelend water van normale regenstormen te verwerken. Grote stormen nopen de rivier om buiten haar oevers te treden en het zogenaamde winterbed in te nemen. Helaas is de mens vaak op deze plaatsen gaan wonen. Dit kan geen kwaad zolang het niet massaal regent, wat gelukkig (of misschien ongelukkig, want dan waren we er waarschijnlijk meer weggebleven) meestal niet vaak gebeurt. Hoe dan ook is het een wijze maatregel van algemeen belang om waterlopen terug de minimale ruimte te geven die ze nodig hebben om zware afvoeren te kunnen verwerken. Het afbakenen en inrichten van gecontroleerde overstromingsgebieden is hierbij zeker een belangrijk onderdeel. De landschappelijke waarde van de Zwalm kan hier trouwens alleen maar wel bij varen.

Oplossingsscenario's

De meeste van de toen voorgestelde maatregelen werden ondertussen gerealiseerd (VMM) (bv. GOG Leizemoorie en Maaistraat). Ook de provincie heeft voor een aantal acties initiatief genomen (voor GOG's op de Verrebeek en Dorenbosbeek (niet meer aan de orde) werd het voorontwerp afgewerkt).

DHM:

Het digitaal hoogtemodel toont duidelijk de diep ingesneden vallei van de Zwalmbeek in het hellende landschap. De figuur helpt het overstromingsrisico van het gebied te verduidelijken: het aandachtsgebied is laag gelegen in de vallei van de Zwalmbeek-Dorenbosbeek en ligt langs de waterloop (de vallei begint hier ook te verbreden). Meer stroomopwaarts nemen de reliëfverschillen sterk toe.

Figuur 11 a + b: Situering op DHM

BWK

Op de BWK-kaart aangeduid als biologisch waardevol

3.4 Verdrogingsproblematiek

Bodemassociaties ifv water (obv textuur en vochttrap) en grondwaterstanden.

Het gebied wordt gekenmerkt door een overwegend nat bodemprofiel en hoge grondwaterstanden (drainageklasse e).

4 Opmerkingen

Andere relevante hydrologische/hydrografische informatie

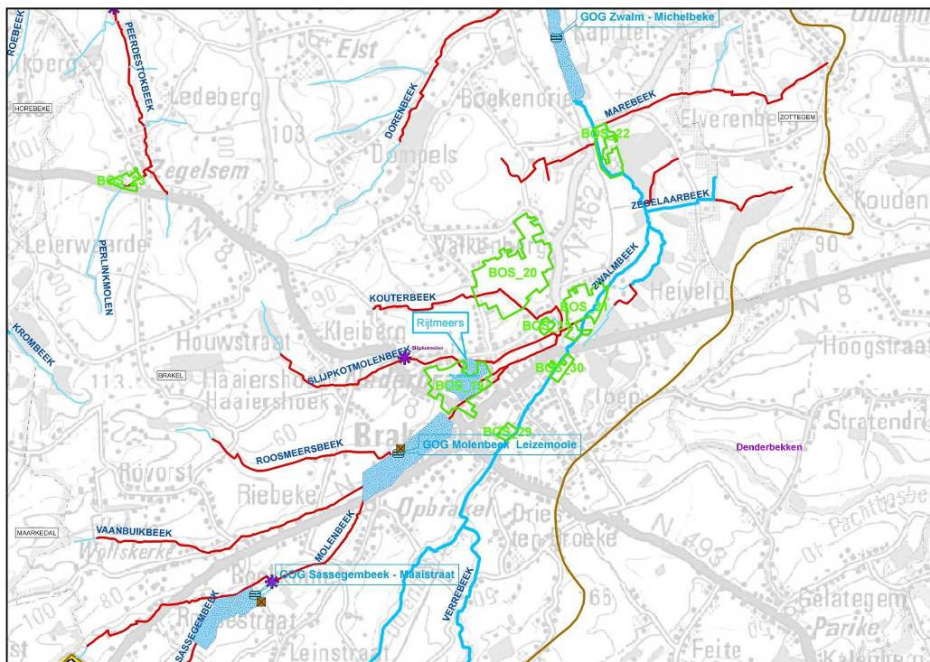
(vb: waterpeilen, historische kaarten en historische gegevens, ferrariskaarten, ecologische inventarisatiestudie, info ervaringsdeskundigen, bijkomende info uit terreinbezoek, enz.)

Hydromorfologie

De Zwalm kent een nog overwegend matig waardevolle tot waardevolle structuur. De bovenlopen stroomopwaarts van Brakel (Sassegembeek, Verrebeek, Dorenbosbeek, Molenbeek en Slijpkotbeek), alsook enkele belangrijke zijwaterlopen (Traveinsbeek, Boembeek, Passemarebeek en Peerdestokbeek) vertonen plaatselijk een zeer waardevolle structuur. Lokaal zwakkere structuurkenmerken zijn over het algemeen het gevolg van het rechtekken, uitdiepen en/of verbreden van de loop en regelmatige bagger- en ruimingswerken, terwijl het dynamisch karakter van de meanderende beek ook ondermijnd wordt door het plaatsen van oeververstevingingen.

Bestaande wachtbekkens:

- Leizemoorie (geen effect op het aandachtsgebied)
- Het bestaande GOG Maaistraat (Sassegembeek – beheerder VMM) heeft eveneens geen effect op overstromingsproblematiek thv het aandachtsgebied wel op afwaartse gebieden langs de Molenbeek.
- Rijtmeersen zelf: beperkte functie als voor waterberging (geen effect op het aandachtsgebied)
- Michelbeke: afwaarts van BOS_22 (geen invloed op aandachtsgebied).
- Enkel de GOG's Dorenbosbeek (niet meer aan de orde) en Verrebeek die ter studie voorliggen bij de provincie kunnen de wateroverlast in het aandachtsgebied verminderen. Het verleggen van de Dorenbosbeek in open bedding kan mogelijks ook een gunstige invloed hebben.

Figuur 12: Bestaande wachtbekkens in het stroomgebied van de Molenbeek en Zwalmbeek

5 Conclusie

Het gebied is volledig gelegen in effectief overstromingsgevoelig gebied, en is overstroomd in november 2010.

Talrijke maatregelen (aanleg GOG's, verlegging Doorenbosbeek) hebben tot doel om het risico op overstromingen in de kern van Brakel te doen afnemen. Gelet op de zeer watergevoelige ligging van Brakel, zal dit risico echter altijd bestaan. Een bijkomende afname van de nog beperkt aanwezige natuurlijke bergingscapaciteit dient ten allen tijde vermeden te worden.

Het gebied is gelegen in woongebied en komt dus in aanmerking voor bebouwing. Een recent voorstel voor de opmaak van een BPA werd echter stopgezet na het openbaar onderzoek omwille van de acute overstromingsproblematiek.

Voor de provincie Oost-Vlaanderen, bevoegde waterbeheerder en adviesinstantie in het kader van de watertoets, kan bebouwing in dit gebied nog worden toegestaan op voorwaarde dat de verloren berging binnen het gebied zelf gecompenseerd wordt. Dit zou in de praktijk neerkomen op het opheffen van de helft van het gebied en het afgraven van de andere helft.

6 Suggestie naar ontwikkelingsperspectief

Ondanks de ligging in woongebied is bebouwing in dit gebied vanuit het watersysteem niet aangewezen.

De meest aangewezen manier om het gebied van bebouwing te vrijwaren is de herbestemming via een RUP.

Het gemeentebestuur erkent de problematiek en is ook van oordeel dat bebouwing niet is aangewezen. Het bestuur is echter van mening dat er vandaag een te **grote onzekerheid** is naar de concrete **financiële consequenties** wanneer men zou overgaan tot de opmaak van een gemeentelijk RUP. De kosten van eventuele onteigening, planschade of planologische ruil kunnen onvoldoende ingeschat worden. Mogelijk lang aanslepende juridische procedures met onzekere uitkomst verhogen de terughoudendheid om over te gaan tot een planologisch initiatief. Het gemeentebestuur verwacht hiervoor een duidelijker kader vanuit de Vlaamse Overheid.

Door het bekkenbestuur wordt gekozen voor een scenario "C" (een nieuwe functionele invulling van het gebied nodig is via "INSTRUMENTENMIX). Met de strenge randvoorwaarde dat de nodige financiële middelen voorzien worden – en dat deze minimale financiële consequenties hebben tav de gemeenten. Indien geen garantie bestaat m.b.t. financiële tegemoetkoming, wordt gekozen voor het scenario "B" (Bijkomende maatregelen in functie van het watersysteem - met behoud van bestemming – zijn nodig).

Alternatieve oplossingen waarbij bij de ontwikkeling van het gebied overstromingsvrij gebouwd wordt én zonder verlies van bestaande bergingscapaciteit kunnen vanuit het watersysteem dan ook overwogen worden – elke bijkomende verharding dient gecompenseerd. Ook mogen gebieden verder stroomafwaarts geen hinder ondervinden tgv realisaties binnen dit aandachtsgebied. Een ontwerp dat én voldoet aan de eisen van het watersysteem, én aan de goede plaatselijke ruimtelijke ordening, kan alsnog in overweging genomen worden.

Noot: Mbt bestemmingswijzigingen

De CIW kreeg de opdracht om in de loop van mei 2013 voor de bevoegde ministers voor leefmilieu en waterbeleid, ruimtelijke ordening en mobiliteit en openbare werken een ontwerp van gezamenlijke omzendbrief uit te werken voor het toepassen van een verscherpte watertoets in signaalgebieden met een negatief effect en tot bewarend beleid in signaalgebieden waar een herbestemming wenselijk is. Daarnaast zal de bevoegde minister voor leefmilieu en waterbeleid in de loop van 2013, op voorstel van de CIW een voorstel van doorwerking van de conclusies van de eerste reeks van (reeds goedgekeurde) signaalgebieden voorleggen aan de Vlaamse Regering. In deze voorstellen wordt zowel ingegaan op het in te zetten instrumentarium, alsook op de eventuele

initiatiefnemer. In de eerste helft van 2014 dient een tweede reeks van voorstellen van doorwerking van de in 2013 nog goed te keuren signaalgebieden te worden voorgelegd aan de Vlaamse Regering

Plenaire vergadering 25/03/2013 mbt GRUP

Ruimte Vlaanderen heeft op de plenaire vergadering van 25 maart 2013 het voorontwerp gemeentelijk ruimtelijk uitvoeringsplan (RUP) 'Kerkmeers' als volgt geadviseerd :

Het ontwerp RUP wordt niet strijdig bevonden met de principes uit het Ruimtelijk Structuurplan Vlaanderen. We maken evenwel de bedenking of de watertoets volstaat en of het niet wenselijk is om het gebied te verschuiven naar een beter geschikte locatie.

De **provincie Oost-Vlaanderen** heeft in dit kader het volgende geadviseerd (nota dienst IWB aan dienst Ruimtelijke Planning) :

Het ontwerp RUP Kerkmeers is het vervolgtraject van het ontwerp BPA Kerkmeers dat in het verleden door de gemeente Brakel werd opgesteld. In de procedure van het ontwerp-BPA en de bijhorende MER-screening heeft de dienst Integraal Waterbeleid advies gegeven. Deze adviezen zijn gedeeltelijk opgenomen en verwerkt in de MER-screening van het RUP Kerkmeers. Een aantal adviezen zijn echter niet afdoende vertaald of moeten gewijzigd worden doordat het grafisch plan aangepast werd.

Nagenoeg het volledige gebied dat het RUP Kerkmeers omhelst, is gelegen in effectief overstromingsgevoelig gebied. In de MER-screening moet er daarom voldoende aandacht worden besteed aan de principes van overstromingsvrij bouwen, aan het behoud van voldoende ruimte voor het watersysteem en aan het vertraagd afvoeren van hemelwater.

1) Principes van overstromingsvrij bouwen en het behoud van ruimte voor water

De terreinen die volgens het ontwerp RUP in aanmerking komen voor woningbouw maken deel uit van de uiterwaarden van de Dorenbosbeek, de bovenloop van de Zwalm. Bij de ontwikkeling van het gebied moet er voldoende garantie geboden worden dat de toekomstige woningen overstromingsvrij geconstrueerd worden. In de MER-screening wordt niet vermeld hoe de inrichting van de woonzone zal worden aangepakt rekening houdend met de bestaande waterproblematiek. Volgende vragen moeten in de MER-screening behandeld worden:

- *Zullen de bouwloten geheel of gedeeltelijk opgehoogd worden tot een veilig niveau?*
- *Zullen de woningen op palen geplaatst worden?*
- *Op welke hoogte wordt de vloerpas voorzien en is dit een veilig niveau?*

Afhankelijk van de invulling van de woonzone (art. 2 gebied) zal het noodzakelijk zijn de verloren gegane ruimte voor water te compenseren. Voor het stroomgebied van de Zwalm bestaat een oppervlaktewaterkwantiteitsmodel dat beheerd wordt door VMM afdeling Operationeel Waterbeheer. Met dit model kunnen de effecten en de eventuele milderende maatregelen van dit planningsinitiatief geanalyseerd worden. De resultaten van deze analyse moeten in de MER-screening opgenomen worden.

2) Vertraagd afvoeren van hemelwater

Volgens de MER-screening zal in de stedenbouwkundige voorschriften worden opgenomen dat hemelwater afkomstig van verharde oppervlakken moet gebufferd worden à rato van 360 m³/ha verhard oppervlak en dat dit hemelwater mag geloosd worden aan een debiet van 20 l/s/ha verhard oppervlak. Deze voorschriften zouden gelden voor alle afzonderlijke bouwinitiatieven. Dit voorschrift zal echter een suboptimale vertraagde afvoer van hemelwater realiseren. Daarom dient de vertraagde afvoer van hemelwater collectief georganiseerd te worden.

Voor het gebied wordt een toekomstige verharding verwacht van 0,87 ha. Deze verharding omvat de nieuwe (of vernieuwde) wegenis en de woningen met bijhorende verhardingen. Hemelwater afkomstig van al deze verhardingen moet gebufferd worden, dus ook hemelwater afkomstig van de openbare wegenis. Voor het stroomgebied van de Zwalm moet het hemelwater afkomstig van verharde oppervlakken groter dan 0,5 ha moet gebufferd worden à rato van minstens 330 m³/ha verhard oppervlak en het hemelwater mag geloosd worden aan een maximaal debiet van 10l/s/ha verhard oppervlak. Deze buffering moet buiten het gebied dat als zone voor overstromingen bestemd wordt gerealiseerd worden.

In de MER-screening is een typeschets opgenomen van een open buffervoorziening waarbij een knijpleiding wordt voorzien met een diameter van 150 mm. Deze knijpleiding zal de afvoer van hemelwater niet voldoende kunnen vertragen. Voor dit project zal een knijpleiding met een diameter 90 mm de afvoer van hemelwater wel afdoende vertragen. Een knijpleiding met een diameter van 90 mm biedt ook nog de garantie verstoppingsvrij te zijn. Bij een waterkolom van 50 cm zal een knijpleiding met een diameter van 90 mm een maximaal debiet realiseren van 12 l/s. Voor dit project zou een theoretisch lozingsdebiet van 8,7 l/s (0,87 ha x 10l/s/ha) moeten gerealiseerd worden. Omdat bij voorkeur de vertraagde afvoer van hemelwater gravitair gebeurt (i.p.v. met pompen) en omdat een knijpleiding met een te kleine diameter verstoppingsgevoelig is, is een buffervoorziening met een knijpleiding met een diameter van 90 mm en een maximale waterkolom van 50 cm (afstand tussen onderkant knijpleiding en onderkant noodoverlaat) aanvaardbaar. Deze buffervoorziening zal een oppervlakte moeten hebben van minstens 574 m² ((0,87 ha x 330 m³/ha)/0,5 m).

Bijkomende opmerkingen

De verkaveling zal halverwege ontsloten worden door een weg die aansluit op de Brusselstraat. Deze weg dwarsst de zone voor overstromingen en de waterloop. De manier waarop deze kruising technisch zal uitgevoerd worden, dient eveneens meegenomen te worden in de analyse met het waterkwantiteitsmodel. Zo zal moeten aangegeven worden of de ontsluitingsweg op palen wordt gebouwd of op een dijklichaam. Indien voor een dijklichaam wordt geopteerd, zal eveneens moeten aangegeven worden welke doorstroomsectie zal worden gerealiseerd bij het kruisen van de waterloop.

Minderheidsstandpunt Bekkenraad (sector landbouw):

In de fiche(s) omtrent Brakel wordt het uitruilen overwogen met andere meer geschikte locaties, doch wordt ook de mogelijkheid geboden om dit gebied toch te ontwikkelen mits compensatie van verloren gegane berginscapaciteit en mits strikte voorwaarden omtrent bijkomende verhardingen. De sector verstaat hieruit dat deze woongebieden dus wel ontwikkeld kunnen worden mits voldaan wordt aan bepaalde voorwaarden en daarom zeker niet zomaar naar andere open ruimte – met landbouwbestemming – moet gezocht worden om deze gebieden uit te ruilen.

Het college van burgemeester en schepenen – in zitting dd. 10 juni 2013 – heeft kennis genomen van de nota “toetsing aandachtsgebied Kerkmeers – Nederbrakel”

Wij willen voorbehoud maken van een initiatief tot herbestemming. Dit gelet op de te grote onzekerheid naar concrete financiële consequenties bij de opmaak van een gemeentelijk RUP. De kosten van eventuele onteigening, planschade of planologische ruil kunnen onvoldoende ingeschat worden. Het is hier wachten op een duidelijk juridisch/financieel kader.

Wij kunnen ons conceptueel wel aansluiten dat bij de ontwikkeling van het gebied scenario's dienen ontwikkeld te worden waarbij én overstromingsvrij gebouwd wordt én de bestaande bergingscapaciteit behouden blijft én bijkomende verharding gecompenseerd wordt én deze ontwikkeling geen hinder met zich mee brengt stroomafwaarts én de watertoets strikt toegepast wordt.

Bovenstaande elementen dienen dus meegenomen te worden in de bredere afweging van de goede plaatselijke ruimtelijke ordening op het moment dat een initiatief tot ontwikkeling zou genomen worden.

1. Positionering signaalgebied binnen de gewenste ruimtelijke structuur

In het PRS is de kern Brakel is geselecteerd als hoofddorp. Het signaalgebied is gelegen in woongebied en ligt nabij het centrum van Brakel. In het PRS wordt gesteld dat in hoofddorpen ruimte voorzien kan worden voor bijkomende woningen, lokale diensten en kleinhandel in het buitengebied. Verder wijdt de provincie in haar PRS ook een passage aan het integraal waterbeleid waarin gesteld wordt dat de objectieven van het integraal waterbeleid slechts te realiseren zijn via de integratie van milieubeleid, ruimtelijk beleid en het beheer van de waterlopen. Zo wordt in het PRS volgende mogelijke ontwikkelingsperspectief gesteld, zijnde het ruimtelijk ondersteunen van het herstel en het behoud garanderen van een goede kwaliteit van de waterlopen. Het signaalgebied ligt immers in de vallei van de Zwalmbeek (Doornbosbeek), welke in het PRS geselecteerd is als ecologische infrastructuur van bovenlokaal belang.

Het GRS van Brakel is goedgekeurd op 16 mei 2011. (definitief vastgesteld door de gemeenteraad dd 7 februari 2011). Hierin is voor het betreffend gebied (0,8 ha) opgenomen dat het kan aangesneden worden binnen de planperiode. Het gebied is grafisch aangeduid als kleinschalig woonproject.

2. Aftoetsing beleidsintenties en lopende initiatieven/engagements

Zoals in punt 1 al is aangegeven, heeft de gemeente Brakel de intentie om het woongebied aan te snijden. Voor dit kleinschalig woonproject zijn er verder geen planinitiatieven nodig, daar het gebied reeds bestemd is als woongebied.

Evenwel is in het actieprogramma van het GRS opgenomen dat er aandacht dient te zijn voor de integratie van het element water in elke ruimtelijke ontwikkeling en dat zoveel mogelijk de beekdepressies van bebouwing dienen gevrijwaard te worden.

Kortom uit het PRS en GRS halen we dat er een evenwicht moet gezocht worden tussen het ontwikkelen van dit gebied voor bijkomende woningen en de objectieven van het integraal waterbeleid.

3. Inschatting van de potentie van het signaalgebied obv eigenschappen van het gebied

Geen opmerkingen.

4. Verfijning/update van vergunningstoestand, eigendomsstructuur en ruimtegebruik

Geen opmerkingen

5. Onderbouwing ruimtebehoefte en alternatieve locaties bij eventuele herbestemming

Geen opmerkingen

6. Argumenten om al dan niet als initiatiefnemer op te treden

Het is als provincie niet nodig hieromtrent initiatief te nemen daar de visie hieromtrent al opgenomen is in het Gemeentelijk Ruimtelijk Structuurplan en de provincie hier vanuit ruimtelijk oogpunt verder geen bevoegdheid heeft.

Beslissing Bekkenbestuur:

Voor de signaalgebieden BOS_19_Brakel_Rijtheers, BOS_20_Brakel_WUG_Kouterbeek, BOS_21_WUG_afwaarts_Nederbrakel-Breeveld, BOS_23_Zegelsem_Perlinkbeek, worden de fiches integraal goedgekeurd.

Voor de signaalgebieden BOS_29_Sint-Peterswijk, BOS_30_Kerkmeers, BOS_31_De Coenestraat, neemt het bekkenbestuur geen stelling in mbt wie initiatiefnemer is. In de fiches dient aangevuld te worden dat:

- Er wordt gekozen voor een scenario "C" (een nieuwe functionele invulling van het gebied nodig is via "INSTRUMENTENMIX). Met de strenge randvoorwaarde dat de nodige financiële middelen voorzien worden – en dat deze minimale financiële consequenties hebben tav de gemeenten.
- Indien geen garantie bestaat m.b.t. financiële tegemoetkoming, wordt gekozen voor het scenario "B" (Bijkomende maatregelen in functie van het watersysteem - met behoud van bestemming – zijn nodig).

Uitgebreide toetsing van de informatie uit de signaalgebieden aan het watersysteem volgens de overstromingsrisicobeheersplannen

Toetsing aandachtsgebied

KERKMEERS - NEDERBRAKEL

ID: BOS_30

Situering: Gemeente(n): Brakel
Provincie(s): Oost-Vlaanderen

Het gebied is gelegen in het centrum van Brakel. Het gebied is in een binnengebied tussen de Brusselsestraat en de Rondweg ter hoogte van Kerkmeers.

Gelet op de 11 door de Vlaamse Regering op 30 januari 2009 vastgestelde bekkenbeheerplannen, waarin voor elk bekken de volgende actie opgenomen is “Evaluatie naar effectief huidig bodemgebruik (en mogelijke alternatieven m.b.t. bestemming) voor een aantal zones gelegen in actueel of in potentieel waterbergingsgebied of in waterconserveringsgebied” of kortweg “toetsing van signaalgebieden”,

Gelet op de conceptnota aan de leden van de Vlaamse Regering, goedgekeurd op 29 maart 2013, betreffende de aanpak vrijwaren van het waterbergend vermogen in kader van korte termijn actie signaalgebieden van het groenboek Beleidsplan Ruimte Vlaanderen,

Gezien de omzendbrief van Vlaams minister, bevoegd voor het leefmilieu en het waterbeleid, te gelasten in samenwerking met de Vlaamse minister bevoegd door Ruimtelijke Ordening en de Vlaamse minister bevoegd door Mobiliteit en Openbare Werken, betreffende ter vrijwaring van de signaalgebieden,

Gezien de beslissingen van de CIW-werkgroep Veerkrachtige Ruimte voor Water van 16 mei 2013 belast met de voorbereiding van het rollend programma voor vrijwaring van de signaalgebieden,

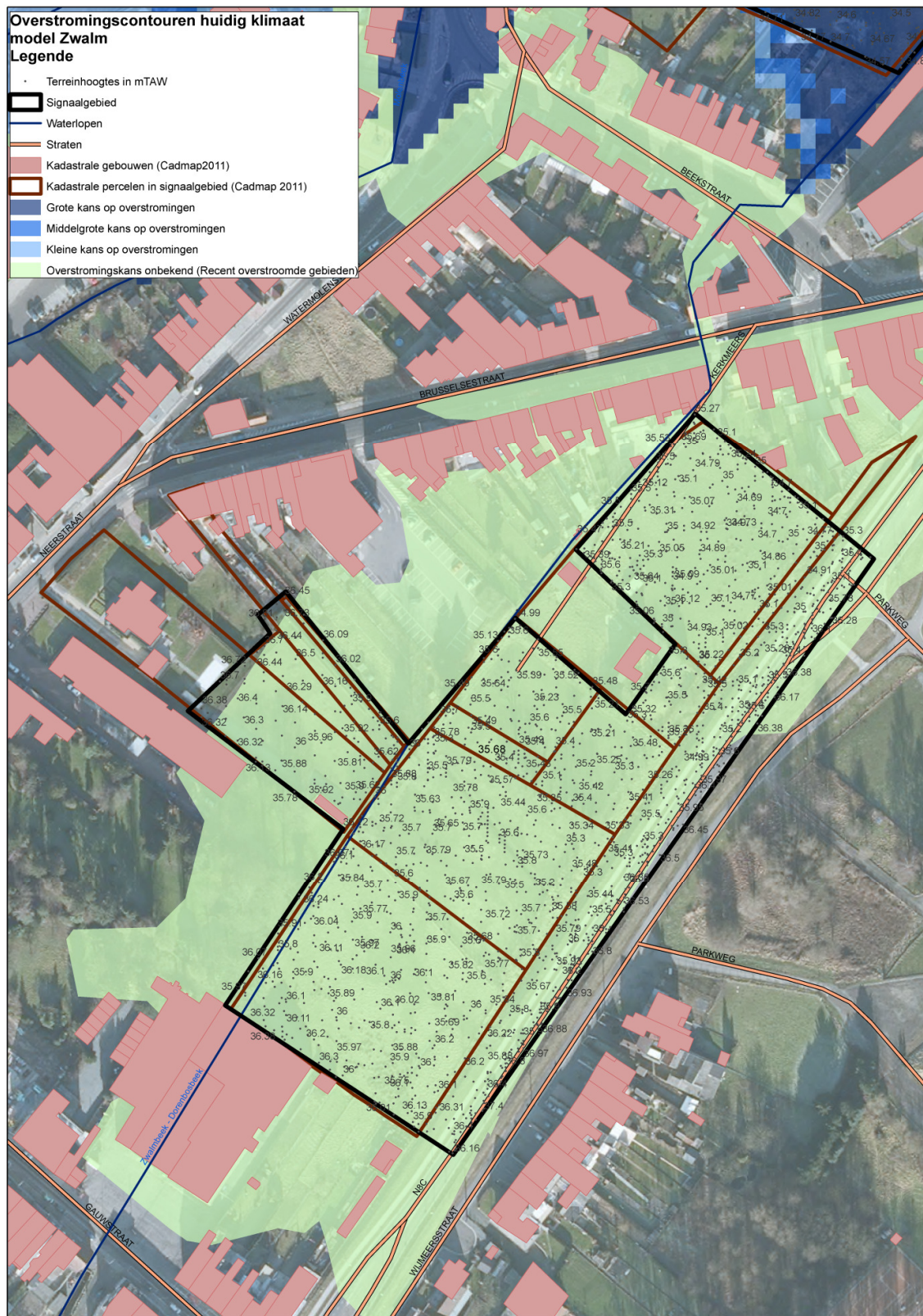
Overwegende:

- dat de aandacht moet uitgaan naar de signaalgebieden die overlappen met overstromingsgebied en bijgevolg omwille van overstromingsrisico's zijn afgebakend als signaalgebied, de zogenaamde potentiële en actuele waterbergingsgebieden,
- de fiches “toetsing aandachtsgebieden” opgesteld door het CIW,

worden volgende ORBP-toetsingen voor betreffend aandachtsgebieden opgesteld:

- ORL-toets

Toetsing aan de ORL-kaarten (voorlopige kaarten, goedgekeurd op de CIW-vergadering van december 2012)

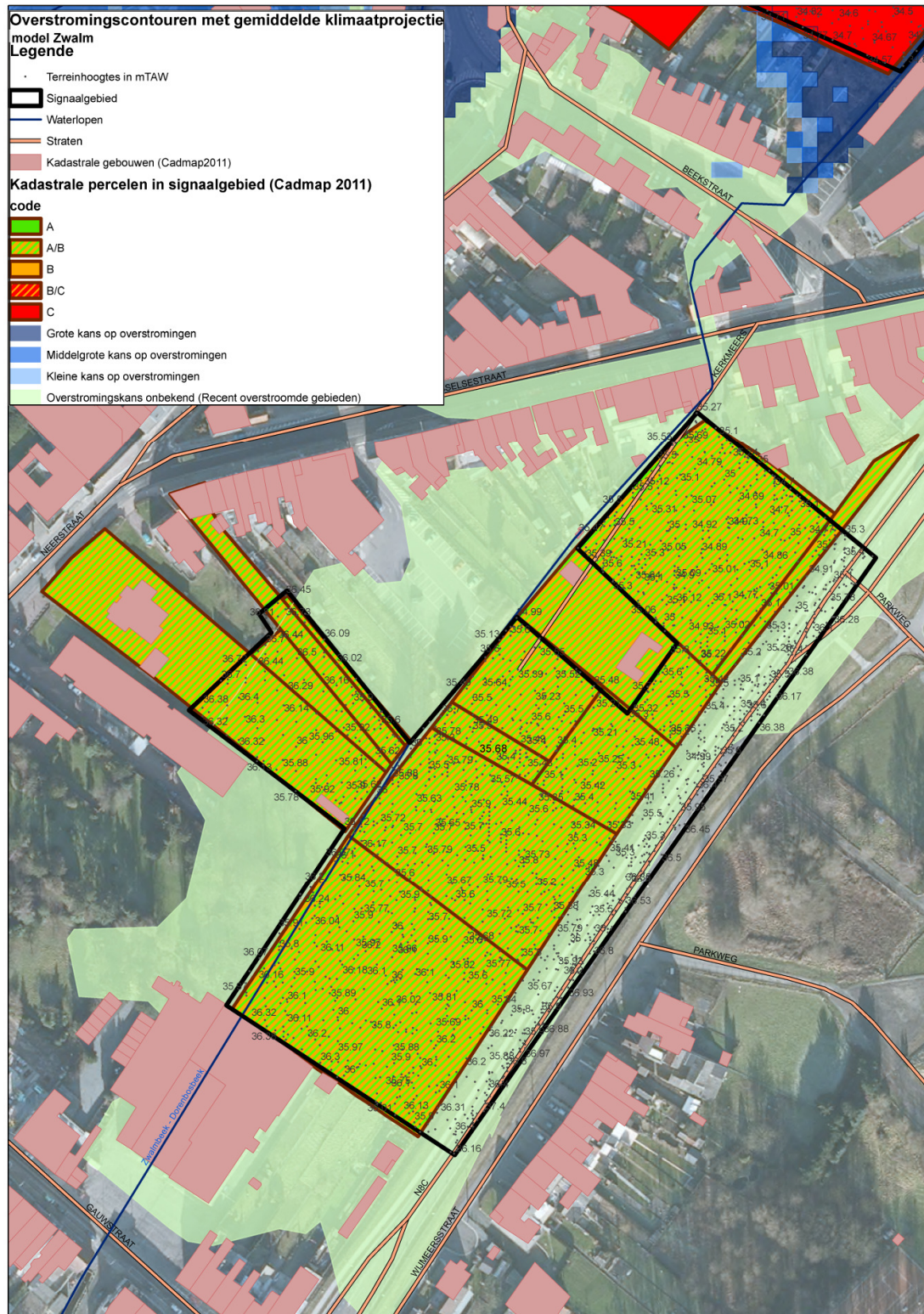

Handleiding kaart: De weergave van de kadastrale gebouwen (Cadmap 2011), kadastrale percelen (Cadmap 2011), straten en waterlopen geven een situering van het signaalgebied. De terreinhoogtes uitgedrukt in mTAW geven een indicatie van het maaiveldniveau. De blauwe contouren geven de huidige overstromingskans weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is.

- Klimaat-toets

Niet beschikbaar

- Advies VMM

Handleiding kaart: De weergave van de kadastrale gebouwen (Cadmap 2011), kadastrale percelen (Cadmap 2011), straten en waterlopen geven een situering van het signaalgebied. De terreinhoogtes uitgedrukt in mTAW geven een indicatie van het maaiveldniveau. De blauwe contouren geven de overstromingskans met klimaatsverandering weer. Hoe donkerder blauw, hoe groter de overstromingskans. De groene contour geeft de recente overstromde gebieden (ROG) weer, waar geen specifieke overstromingskans gekend is. De percelen worden weergegeven aan de hand van het advies van de waterbeheerder (groen= A –

Geen actie / Watertoets, oranje=B – Bijkomende maatregelen in functie van het watersysteem met behoud van de bestemming en rood=C – Nieuwe functionele invulling van het gebied via instrumentenmix)

Kadastraal perceel	Advies VMM*
45028B0528/00G000	A/B
45028B0538/02D002	A/B
45028B0538/02E002	A/B
45028B0538/02F002	A/B
45028B0538/02V000	A/B
45028A0663/00C004	A/B
45028A0663/00K004	A/B
45028A0663/00W003	A/B
45028A0663/00X003	A/B
45028B0554/00C002	A/B
45028B0528/00H000	A/B
45028B0538/00D000	A/B

* A – Geen actie / Watertoets

B – Bijkomende maatregelen in functie van het watersysteem met behoud van de bestemming

C – Nieuwe functionele invulling van het gebied via instrumentenmix